

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 513-1923)

Originalt emne

Gader

Gader/Anlæg, Udvidelse og Regulering af Gader og Veje, Gadeplaner

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 15. november 1923](#)
- 2) [Byrådsmødet den 31. januar 1924](#)
- 3) [Byrådsmødet den 21. februar 1924](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 15. november 1923 - side 10

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 513-1923)

Indstilling fra Brolægningsudvalget om, at der stilles et Beløb paa 400000 Kr. til Raadighed til Regulering og Brolægning af Viborg Landevej indtil Ringgaden.

Følgende Indstilling forelaa:

"Brolægningsudvalgets Flertal (Vald. Pedersen og M. C. Falk) indstiller herved til Byraadet, at Viborg Landevej udvides, reguleres, afgraves og brolægges fra Vesterbrogade til Ringgaden (herunder indbefattet Strækningen af Vesterbrogade fra Møensgade til Viborg Landevejs Skæring med Silkeborg Landeveje og at der hertil bevilges ca. 400000 Kr.

Udvalgets Mindretal (A. Mørup) forbeholder sig sin Stilling m. H. t Spørgsmaalet om, under hvilket Udvalg dette Arbejde henhører."

Vald. Pedersen forelagde Indstillingen. Naar man havde fremsat dette Forslag, var det ikke,

fordi Kommunen var særlig godt stillet med Penge, men paa den anden Side var jo Skatterne gaaet godt ind, og der kunde derfor være Grund til at skaffe en hel Del Skatteborgere noget Arbejde, saa de vedblivende kunde betale deres Skatter; tillige vilde det kunne afhjælpe en Del af den Arbejdsløshed, som man maatte regne med til Vinteren. Endelig blev den ny Kirkegaard færdig til næste Sommer, og saa vidt Taleren vidste, påtænkte man til den Tid at tage den i Brug, men Viborg Landevej var af en saadan Beskaffenhed, at man næppe kunde byde nogen at føre afdøde denne Vej, idet den omtrent var ufremkommelig for Fodgængere. Naar man havde valgt Viborg Landevej først, skyldtes det ogsaa, at der for Tiden førtes Forhandlinger mellem Byraadet og Sporvejselskabet om nye Linier ad to andre Hovedveje, og man vilde ikke foregribe denne Sags Gang. Der forelaa ikke nogen Plan for Forslaget, men det vilde blive i Overensstemmelse med Stadsingeniørens Plan, som vist var kendt af alle Byraadets Medlemmer; men selvfølgelig vilde der senere komme Planer frem, idet Udvalget havde tænkt at udbyde Arbejdet, og det vilde ogsaa blive nødvendigt at forhandle med Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om Planerne, idet der jo skulde anlægges flere Gader ud fra Viborgvejen. Taleren vilde med disse Ord anbefale Indstillingen; selv om det var mange Penge at ofre hev, vilde de sikkert give gode Renter i Fremtiden, og det vilde ogsaa blive nødvendigt efterhaanden at faa brolagt de øvrige stærkt trafikerede Landeveje, J. Chr. Møller fandt, at det var et noget usædvanligt Skridt af Brolægningsudvalget at fremsætte et saadant Forslag, idet det altid plejede at være Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse, der fremkom med den Slags Forslag. Man maatte vel gaa ud fra, at Pengene skulde tages af Laan, for det var næppe Meningen at lægge 400000 Kr. paa Budgettet, tilmed naar det gjaldt et Arbejde, der skulde vare igennem en Række Aar; men m. H. t. dette Spørgsmaal maatte Sagen selvfølgelig forelægges Budgetudvalget. De Planer, som Hr. Vald. Pedersen omtalte, var jo nok en Del af Byraadet bekendt, i hvert Fald Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse, som havde udarbejdet dem; men naar man hidtil ikke var fremkommet med Forslag, skyldtes det de vanskelige Pengeforhold. Der havde i den sidste Tid været ført mange Forhandlinger i København om Valutaforholdene, og det indskærpedes fra alle Sider, at der maatte spares, saa hverken Stat eller Kommune forsøgte at laane Penge i Øjeblikket. Muligvis kunde et Arbejde som dette nok betale sig i det lange Løb; men det var ikke givet, at det altsammen blev dansk Arbejde, da man ikke vidste, om f. Eks. alle Stenene kunde faas her i Landet. Pengene kunde maaske nok laanes i en Bank, men vedkommende Bank skulde saa laane dem i Udlandet, og det

støttede ikke den danske Krone. Naar der siges, at Skatterne var gaaet godt ind, saa var det vel ikke mere, end man havde ventet, for Skatterne blev jo paalignet, fordi de skulde betales, og det var enhver Pligt at betale sin Skat. Taleren var af den Anskuelse, at saadanne Arbejder som hidtil burde gaa gennem Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse. Hvis Brolægningsudvalget havde for lidt. at bestille og ønskede noget mere, skulde Taleren ikke modsætte sig det, men ellers burde man følge den Fremgangsmaade, der var brugt, i hvert Fald saa længe Taleren havde været Medlem af Byraadet, nemlig i de sidste 14 Aar. Taleren var ikke særlig stemt for at bevilge 400000 Kr. lige paa et Brædt til den Vej, og det var ogsaa et Spørgsmaal, om Viborgvejen burde tages først, idet andre Landeveje trængte lige saa haardt, og hvis de alle skulde brolægges, kunde det komme til at knibe med Pengene. Men naar Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse havde arbejdet med denne Sag og fremskaffet Planer dertil, vilde det være rigtigst, at dette Udvalg til sin Tid fremlægger Forslag for Byraadet, og hvis dette slutter sig dertil, maa Sagen gaa til Budgetudvalget for at faa Pengene skaffet frem, hvorefter Arbejdets Udførelse vil blive at overdrage til Brolægningsudvalget.

A. Mørup var i Realiteten enige med de øvrige Medlemmer af Brolægningsudvalget, for det blev nødvendigt efterhaanden at naa til at faa Hovedvejene til Byen brolagte. Det var særligt ønskeligt, at der snart blev taget fat paa Viborg Landevej af Hensyn til den nye Kirkegaard, da det vilde blive meget generende, hvis Vejen skulde brydes op og maaske afspærres, efter at Kirkegaarden var taget i Brug. Naar Taleren havde forbeholdt sig sin Stilling til Sagen, skyldtes det netop Forholdet mellem Udvalgene, men hvem der end skulde beskæftige sig dermed, vilde Taleren ønske, at der snarest kom en Indstilling om Arbejdets Udførelse.

M. C. Falk fastslog, at Fabrikant Møllers Tale i Virkeligheden kun gik ud paa, at ethvert Arbejde, der skulde udføres i Aarhus, skulde henvises til det Udvalg, som Hr. Møller var Formand for, saa at han kunde komme til at bestemme det hele. Men en saadan Nødvendighed kunde Taleren ikke anerkende. Naar Hr. Møller var bange for den danske Krone, saa var det naturligvis let at stille et saadant Skræmmebillede op, men det var dog ganske givet, at hvis man ikke fremskaffede noget Arbejde, blev der større Arbejdsløshed, og derved vilde Kronen gaa yderligere ned. Hvad Udvalgets Kompetence angik, vilde Taleren blot sige, at naar man havde et Udvalg for Veje, Brolægning og Kloaker, hvem andre end dette Udvalg skulde saa komme med Forslag om Vejenes Regulering og Vedligeholdelse. Det samme havde jo været Tilfældet alle andre Steder, f. Eks. ved

Skovvejens Regulering og Brolægning. Naturligvis var det Meningen, at Forslaget skulde sendes til Budgetudvalget angaaende Fremskaffelsen af Pengene; men ellers maatte Fabrikant Møller være klar over, at man ikke ønskede hans Indgriben i Brolægningsudvalgets Arbejde.

Vald. Pedersen syntes, at Fabrikant Møller skulde lade Spørgsmaalet om den danske Krone ligge, for det kunde hverken Hr. Møller eller Taleren løse. Selvfølgelig skulde det være dansk Arbejde; det eneste, der kunde blive Spørgsmaal om, var Chaussébrostenene, men de kunde nok faas fra Bornholm; de øvrige Sten kunde Stenfiskerne levere, og Arbejderne kunde slaa Skærverne. Hr. Møller hængte sig særlig i Etikettespørgsmaal; men det var for Taleren et underordnet Spørgsmaal, hvilket Udvalg der skulde have Arbejdet; hvis man blot kunde blive enige om at henvise Sagen til Budgetudvalget, vilde Borgerne hilse det med Glæde. Taleren syntes ellers, at Hr. Møller maatte have faaet nok af Arbejdet med Bispetorvet eller med Banegaardsanlægget, hvor der var købt Sten flere Aar, før de skulde bruges, til en Pris af 20 Kr. pr. m, medens de nu kunde faas for 11,50 Kr. Det var selvfølgelig rigtigt, at Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse fremsatte Forslag om Udvidelser og om nye Gader, men her drejede det sig om en gammel Gade, der skulde brolægges, og det var noget ganske andet. Herr Møller havde i det hele taget en mærkelig Maade at administrere paa, idet man ofte hørte om Andragender, der var indsendt til Byraadet, men som blev rent administrativt afgjort af ham uden at blive forelagt for Byraadet. En saadan Forretningsgang maatte snarest ændres, for den var ganske ulovlig. Hvad Skatten angik, skulde man ikke slaa saa stærkt derpaa fra Hr. Møllers Side; det var farligt at kaste med Sten, naar man selv boede i et Glashus. Angaaende Laanemarkedet, saa var Kommunens Stilling til Banken nu en saadan, at der næppe var noget i Vejen for at faa baade 400000 Kr. og mange Gange flere, saa der var ingen Grund til at komme med den Slags Bemærkninger.

H. P. Christensen fandt det absolut paakrævet, at man efterhaanden faar Hovedvejene ind til Byen forbedrede, og det kunde ikke nytte at ville modsætte sig dette Spørgsmaal af Hensyn til Kronens Værdi, for den forringedes ikke ved at sætte Arbejder i Gang. Naar man saa, hvorledes andre Byer havde istandsat deres Hovedveje, stod Aarhus langt tilbage, og det kunde ikke vedblivende være saaledes. Kompetencespørgsmaalet skulde Taleren lade ligge, for det var nærmest en Strid om Kejserens Skæg. Naar Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse havde udarbejdet Planer hertil, stod det jo i Forbindelse med, at

der skulde anlægges Gader fra Viborg Landevej, og dette Forhold maatte der selvfølgelig tages Hensyn til ved Reguleringen af Vejen. Nu ønskede Brolægningsudvalget at faa Vejen gjort i Stand, fordi den var ganske utilladelig, og det burde Byraadet kunne slutte sig til, naar Planerne forelægges, og hvis Pengene kan skaffes tilveje Hvilket Udvalg der skulde forelægge disse Planer, var Taleren ganske ligegyldigt, blot man snarest kunde komme i Gang med en Regulering af Vejen.

J. Chr. Møller antog, at Hr. Falk kunde granske Hjerter og Nyrer, for han kendte alle Talerens Ønsker og Tanker, uden at Taleren selv havde udtalt dem; men han glemte, at der i Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse sad 4 Medlemmer, nemlig 2 fra hver Side. Dette Forslag kunde ikke sammenlignes med Skovvejen, for det var et Arbejde, der var paa Budgettet, og saadanne Arbejder havde Udvalget intet som helst at gøre med, men her var Tale om et Arbejde, hvortil Pengene skulde afholdes af Laan. Hr. Vald. Pedersen havde som sædvanlig fremsat en hel Del Behageligheder. Hvad Skatten angik, betalte Taleren vist mere end nogen anden i Byraadet, saa der var ingen Anledning til at tale om at sidde i Glashus. Taleren vidste heller ikke, om Bispetorvet var særlig uheldigt; der var i hvert Fald mange, som fandt det smukt. Hr. Vald. Pedersen var muligvis en udmærket Forretningsmand; men det var nu engang ikke let at forudse, om Brosten vilde stige eller falde i Pris, og i hvert Fald søgte Udvalget altid at faa det billigste frem. Angaaende Administrationen, saa var der selvfølgelig Ting, som Udvalget ikke mente behøvede at komme til Byraadet, og det samme var vist Tilfældet i alle andre Udvalg. De Sager, som Udvalget ekspederede, blev naturligvis underskrevet af Udvalgets Formand, men Taleren havde aldrig underskrevet paa Byraadets Vegne uden at have Ret dertil. Hr. Vald. Pedersen var ogsaa klar over, at Kommunen kunde faa saa mange Penge i Banken, som den ønskede; men Taleren tvivlede noget om, at det lod sig gøre, hvis ikke Byraadet var enigt om at søge Laanet. Muligvis vilde en Del af Arbejderne blive glade ved at faa et saadant Arbejde i Gang, men det kunde ogsaa tænkes, at adskillige Skatteydere saa anderledes derpaa, for det var i hvert Fald en ny Gæld at lægge paa Kommunen, og man havde jo længe arbejdet paa at faa Gælden sat ned. Taleren vilde ikke absolut fraraade Projektet, men i hvert Tilfælde burde man ikke i Dag gaa videre end til at henvise Sagen til Budgetudvalget, for Byraadet kunde næppe uden nogen som helst Planer eller Overslag bevilge en saadan Sum. Budgetudvalget kunde saa komme med en Indstilling om, hvorvidt man fandt det forsvarligt at optage et saadant Laan til Udførelsen af dette Arbejde, hvorefter Planer og Overslag maatte skaffes frem.

M. C. Falk konstaterede, at nu var Hr. Møller bedre at faa i Tale end første Gang, og hvis han straks havde udtalt sig saaledes som nu, kunde man have sparet en hel Del Debat om Sagen. Hvis Fabrikant Møller nu følte sig ilde berørt af de faldne Udtalelser, kunde han takke sig selv derfor. Brolægningsudvalget havde rigeligt at bestille, og Taleren vilde ikke finde sig i at blive beskyldt for at ville tage et andet Udvalgs Arbejde, for det var ikke Tilfældet her. De 400000 Kr. fik man nok af Banken, enten med eller mod Herr Møllers Ønske, hvis et Flertal af Byraadet vedtog at andrage derom. Aarhus Hovedveje var berygtede over det ganske Land; det saa da underligt ud, at der skulde rejses Modstand imod at forbedre dem, og at byde Folk at passere en saadan Vej til Kirkegaarden kunde man næppe være bekendt.

M. Brammer fandt det glædeligt, at Brolægningsudvalget havde fremsat Tanken om at faa Vejene forbedret, for man skulde gerne kunne færdes paa Landevejene uden at risikere alt for mange Politisager i Henhold til den ny Færdselslov. Det var nødvendigt, at der fandtes baade Gangsti og Cyklesti ved Landevejene: men der fandtes ikke engang en Gangsti ved Viborgvejen, og Vejene til Kongsvang og Aabyhøj var lige saa daarlige. Disse Forhold kunde ikke i Længden opretholdes. Den almindelige Reparation nyttede ikke stort, og der var vistnok almindelig Enighed om, at Brolægning var det eneste, som virkelig duede. Selv om det ikke var helt formelt rigtigt, at Brolægningsudvalget fremsatte et Forslag, som et andet Udvalg havde beskæftiget sig med, var det forstaaeligt, at Udvalget ikke vedblivende kunde finde sig i at se paa en saadan Vej. Taleren kunde tiltræde Forslaget om at henvise Sagen til Budgetudvalget, men Brolægningsudvalget fortjente Tak, fordi det havde rørt ved Sagen. Samtidig vilde Taleren henstille til Udvalget at gøre alt for at skaffe danske Sten til Aulæget, selv om de maaske var dyrere end de svenske.

Andr. Christensen vilde gøre Hr. Falk opmærksom paa, at naar saadanne Arbejder efter Hr. Møllers Oplysninger havde sorteret under Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse i mindst 14 Aar, saa kunde man ikke beskylde dette Udvalg for at ville tilrive sig andres Sager; hvis noget Udvalg har gjort dette, maatte det da være Brolægningsudvalget. Der havde jo ogsaa været den Udvej, at Brolægningsudvalget, naar det, forstaaeligt nok, var blevet ked af at se paa Vejen deroppe, havde henstillet til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse at fremkomme med et Forslag; det havde der ikke været det mindste nedværdigende i, uaar man vidste, at dette Udvalg arbejdede med Sagen. M. H. t. Sagens Realitet var det ikke blot Viborg Landevej, men lige saa meget de øvrige Landeveje, der trængte til at forbedres, og alene de tre mest befærdede Veje vilde koste ca. 1½ Mill. Kr.,

hvilket jo var ikke saa faa Penge. Det var ikke paa Forhaaude absolut givet, at man netop skulde begynde med Viborgvejen, og maaske kunde der i en nær Fremtid komme Forhold frem, som gjorde, at det vilde være rigtigere at begynde med Skanderborg eller Silkeborg Landevej. Ogsaa for at faa dette fastslaaet burde Sagen henvises til et eller andet Udvalg. Taleren havde ikke noget imod, at Sagen gaar til Budgetudvalget, men det vilde være naturligt at henvise den til det Udvalg, som hidtil havde beskæftiget sig dermed, og som laa med Planer over de forskellige Veje, saa kunde man jo ledsage det med en Henstilling om at faa et Forslag frem snarest. Taleren vilde henstille til Brolægningsudvalget at gaa med til en saadan Fremgangsmaade.

Formanden bemærkede, at der var faldet adskillige skarpe Udtalelser; men Taleren havde efterhaanden lært, at Medlemmerne ikke ønskede Formandens Indblanding, og derfor var Udtrykkene ikke blevet paataalt. Hvis nogen agtede at træde Taleren for nær, skulde de nok faa Svar paa Tiltale For 2 Aar siden beskæftigede Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse sig med disse Planer og arbejdede paa at faa det udført som Nødhjælpsarbejder, men det blev desværre ikke til noget, ellers havde Vejene nu til Dels været færdige. Udvalget havde altsaa med Byraadets Billigelse udarbejdet Planer over de tre Landeveje, men de var ikke godkendt af Byraadet, og dette maatte ske, før der kunde laves noget andet. Diskussionen havde vist, at der i Byraadet var stærk Stemning for at faa disse Vejanlæg udført, og Taleren vilde betragte Forhandlingen her som en Opfordring til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om at fremsende Planer til Byraadets Godkendelse med eventuel Indstilling om Arbejdets Udførelse. Hvad Pengene angik, tvivlede Taleren ikke om, at de nok kunde faas i Banken, men muligvis skulde de hverken tages som Laan eller paa Budgettet, derimod af Kontoen for Gadeanlæg Nord for Byen, saa vilde det gaa over paa Grundene, og det var vel nok Meningen, at Gaden skulde anlægges paa Grundenes Bekostning. Men hvis det var Tilfældet, fulgte det af sig selv, at det maatte blive det Udvalg, som havde med Grundene at gøre, der skal komme med en Indstilling. Det var den sædvanlige Fremgangsmaade, og den maatte Byraadet følge, indtil der var vedtaget noget andet.

Vald. Pedersen gjorde opmærksom paa, at Fabrikant Møller aldrig havde talt om Pengemangel, da det gjaldt Bispetorvet, Stadion eller Købet af Højvang og Ejendommen i Mejlgade. Taleren havde ikke beskyldt Hr. Møller personlig for ikke at betale Skat, det var Folk fra hans Side, som Taleren havde tænkt paa. Hr. Møller skulde ikke tale om, hvad

Skatteyderne sagde til Forslaget, for de Skatteydere, der opretholdt Aarhus Kommune, var Arbejderne, og det var Taleren ligegyldigt, hvad en eller anden Pappenheimer fra den anden Side mente derom, den Slags Folk havde overhovedet ikke Ret til at tale om Skatter. Det var ikke den Politik, som Socialdemokraterne havde ført igennem en Række Aar, der forringede Kronens Værdi, men den Politik, som Venstre og Højre førte paa Rigsdagen. Hvad Overretssagføreren angik, saa kunde han i hvert Fald ikke gøre sig til af at have været Medlem af Byraadet i 14 Aar; det var en ren Tilfældighed, at han var dumpet ind i dette Udvalg, den Tilfældighed var ikke af det gode og vilde forhaabentlig blive rettet; men han var i hvert Fald ikke gammel nok i Byraadet til at tale med om de Sager, der laa Udvalgene imellem. Taleren vilde henstille at tiltræde Brolægningsudvalgets Indstilling med den Anmærkning, at det henvises til Budgetudvalget m. H. t. Pengenes Fremskaffelse, og at Arbejdet overdrages Brolægningsudvalget til Udførelse saaledes, at der forhandles med Udvalget for Byens Udvideles og Bebyggelse derom.

H. P. Christensen foreslog, at man for Bevillingens Vedkommende, henviser Sagen til Budgetudvalget, og at de Planer, som var udarbejdet af Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse, sammenarbejdes med Brolægningsudvalgets Forslag, hvorefter det forelægges Byraadet.

Marius Geertsens syntes ikke, det var let for de Byraadsmedlemmer, der slet ikke havde set Planerne, at stemme om en Bevilling dertil, derfor var det rigtigst at henvise til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse, ogsaa angaaende Spørgsmaalet om, hvilken af Landevejene der skal tages først. Derefter maatte Budgetudvalget undersøge, om Pengene kunde skaffes.

J. Chr. Møller bemærkede, at Hr. Vald. Pedersens Udtalelser ikke opfordrede til at fortsætte Diskussionen med ham, og saa længe han benyttede sig af denne Diskussionsform, agtede Taleren ikke at svare ham. Forøvrigt kunde Taleren slutte sig til Borgmesterens Forslag, saaledes at Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse fremkommer med et Forslag, som Byraadet saa kan tage Stilling til; der var næppe nogen, som i Aften vilde stemme for en saadan Bevilling.

Andr. Christensen havde ganske vist ikke siddet i Byraadet i 14 Aar og vidste ikke, om Hr. Vald Pedersen havde gjort det, men efter hans Udtalelser at dømme skulde man tro, at han havde siddet der mindst 50 Aar. Forholdet var det, at Byraadet oven i Købet havde henvist denne Sag til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse; at saa et andet Udvalg skulde

fortsætte dermed, havde Taleren i og for sig intet imod. men Brolægningsudvalget vilde næppe have fundet sig deri, hvis det først havde faaet Sagen overdraget. Hr. Vald. Pedersens øvrige Udtalelser skulde Taleren ikke komme ind paa; man tjente ham vist bedst ved ikke at diskutere mere med ham i Aften.

M. C. Falk svarede hertil, at Paastanden om, at Byraadet havde overdraget til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse at fremkomme med Planer, trængte til Bevis, ellers troede Taleren det ikke. Et Vejudvalg maatte dog beskæftige sig med at holde Vejene i Stand, og Taleren vilde derfor ikke beskyldes for at have blandet sig i noget uvedkommende. Hvis man fulgte Borgmesterens Forslag, var det i Virkeligheden konstateret, at Brolægningsudvalget ikke havde noget med Vejene at gøre, men at de henhørte under et andet Udvalg. Men saa vidste man i hvert Fald, hvad man fremtidig havde at rette sig efter.

Vald. Pedersen kunde ikke indse, at de Herrer havde Grund til at klage over Tønen, for den var ikke saa lidt pænere end den, der f. Eks. brugtes i den danske Rigsdag. Men naar Fabrikant Møller var saa langt ude i sin Agitation, at dette Arbejde skulde gøres afhængigt af, om den enkelte Skatteyder vilde være tilfreds dermed. (J. Chr. Møller: Det har jeg aldrig sagt!), saa havde Taleren Lov til at sige, at den enkelte Pappenheimer betød ikke noget i den Forbindelse. Overretsagføreren skulde være lidt forsigtig med at slaa med Sten. Taleren var ikke kommet ind i Aarhus Byraad for at tjene Penge, men Overretssagføreren var kun med, hvor der var Penge at tjene paa Aarhus Kommune; det havde der været tilstrækkelige Eksempler paa.

Andr. Christenson gjorde Hr. Falk opmærksom paa, at Borgmesteren for lidt siden udtalte, at Byraadet for 2 Aar siden havde overdraget Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse at fremkomme med Planer til disse Vejes Regulering, og Taleren gik ud fra, at Borgmesterens Udtalelser som sædvanlig var rigtige. Naar en Mand optraadte saaledes som Hr. Vald Pedersen, skulde Taleren ganske renoncere paa at svare ham. Talerens Omdømme i Byen kunde nok staa Maal med Vald. Pedersens. M. H. t. Forretninger, havde Taleren aldrig bedt om saadanne, og hvis de paagældende Udvalg ikke vilde beskæftige ham, kunde de lade være; i hvert Fald vilde Taleren nødig udføre nogen Forretning for Brolægningsudvalget, saalænge Vald. Pedersen var dets Formand.

Formanden havde været den første, der stillede Forslag om disse Vejes Regulering, og kunde derfor ikke have noget imod Planen. Men det var noget ganske uhørt at bevilge en Sum paa 40000 Kr., uden at Planerne var i Orden. Taleren maatte holde paa, at Planerne

skulde frem først, hvis man skulde have en sund og god Forretningsgang, og hvis Medlemmerne gik udenom dette Krav, var Taleren uden Ansvar derfor. Hvis et hvilket som helst Udvalg kunde komme og forlange Tusinder af Kroner uden nogen som helst Planer, gik man forkert i Byen. Taleren vilde stille det Forslag, at Byraadet her opfordrer Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse til snarest at fremkomme med Planer over Vejenes Istandsættelse, saa skulde Taleren med Glæde gaa med til at skaffe Penge til Arbejdets Udførelse; men der maatte en ordentlig Forretningsgang til.

H P Christensen havde stillet Forslag om, at Sagen for Pengenes Vedkommende henvises til Budgetudvalget, medens de Planer, som Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse havde udarbejdet, sammenarbejdes med Brolægningsudvalgets Forslag for at faa de endelige Planer frem. Dette Forslag ønskede Taleren sat under Afstemning.

J. Chr. Møller fandt det ikke heldigt at lade to Udvalg arbejde sammen i en saadan Sag, saa maatte hellere det ene Udvalg udarbejde Planerne, og det andet kunde saa bagefter kritisk gennemgaa Forslaget.

Formanden kunde saa tænke sig den Løsning, at Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse sender Planerne til Brolægningsudvalget til videre Foranstaltning.

M. C. Falk gav Borgmesteren Ret i, at der skulde en ordentlig Forretningsgang til; men der var ogsaa gaaet en hel Del forud, før Forslaget kom til at foreligge her Men naar der var udarbejdet Planer, vilde det dog være meningsløst af Brolægningsudvalget at begynde forfra og udarbejde et andet Forslag.

Formanden kunde gaa med til, at Spørgsmaalet om Pengene henvises til Budgetudvalget, skønt det var lidt imod Kotume; men Budgetudvalget kunde ikke tage sig af Sagen, før Planerne var godkendt.

Det vedtoges, at Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse afleverer sine Planer til Brolægningsudvalget til videre Foranstaltning. - Spørgsmaalet om Fremskaffelse af Pengene henvises til Budgetudvalget.

Uddrag fra byrådsmødet den 31. januar 1924 - side 8

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 513-1923)

Brolægningsudvalget fremsender detaljerede Planer til Udvidelse og Regulering af Viborgvejen.

Formanden meddelte, at Forhandlingen i Dag vilde indskrænke sig til en Drøftelse af selve Planerne, medens Forslaget m. H. t. Udgiften

vilde blive behandlet af Budgetudvalget for at se,

hvorledes Pengene kunde skaffes til Veje.

Vald. Pedersen forelagde paa Udvalgets Vegne Planerne, som egentlig var udarbejdet af Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse for ca. 1 ½ Aar siden. Da største Delen af Byraadets Medlemmer ikke kendte Planerne, havde Udvalget anmodet Stadsingeniøren om at komme til Stede og nærmere gennemgaa dem og besvare eventuelle Forespørgsler. Udvalget var ellers enig med Borgmesteren i at henvise Sagen til Budgetudvalget.

Stadsingeniør Jørgensen gennemgik de foreliggende Planer. Det havde i de senere Aar vist sig, at chausséede Veje ikke kunde holde til den stærkt forøgede Automobiltrafik, hvorfor det blev nødvendigt efterhaanden at omlægge dem. Kommunen ofrede for Tiden til Vedligeholdelse af Landevejene godt 50000 Kr. aarlig, men denne Sum var selvfølgelig ikke tilstrækkelig til en Omlægning af Vejene, idet der samtidig skulde ske en Udvidelse og eventuelt ogsaa en Regulering. Det var en Gang for alle vedtaget, at Hovedvejene ind til Byen skulde udvides til 25 m Bredde, og det medførte, at der maatte forhandles med Lodsejerne ved Vejene. Hvad Viborg Landevej angik, var det saa heldigt, at Kommunen var eneste Lodsejer med Undtagelse af Ceres Foruden Udvidelsen var det paakrævet at faa Stigningsforholdet forandret. Stigningen paa Viborgvejen var nu 1 : 16,8, hvilket var utilladelig meget paa en Hovedvej, og det maatte forandres dels ved at hæve Vejen forneden, dels ved at skære af længere oppe. Efter Planerne vilde Vejen blive hævet 1,2 m ved Hjørnet af Silkeborgvej, hvorfor der samtidig skulde omlægges et Stykke af Vesterbrogade, men det var ogsaa en af de daarligst brolagte Gader og samtidig en af de mest befærdede. Afgravningens største Dybde blev 4 m. Der vilde blive en Jordmasse paa ca. 30000 m³ at grave af, og deraf kunde man anvende 10000 m³ til Opfyldningen, hvorefter der altsaa skulde skaffes Plads til ca. 20000 m³. Det kunde ske enten ved at lede en Bane ud i Mølleengen udenfor Vandværket og føre Jorden derud eller ogsaa fylde den store Lavning ved Rostrupsvej. I sidste Tilfælde maatte man opsigte en Del Haver og give nogen Erstatning; men det var egentlig kun et Pengespørgsmaal, hvilken Udvej man vilde vælge, og det burde derfor ikke afgøres, før man saa de indkomne Tilbud paa Arbejdet.

Samtidig med Vejens Regulering skulde Kloakforholdene ordnes, og der var det heldigt, at der var et stort Fald, idet man saa kunde nøjes med en Kloak paa 0,9 m. Vejen vilde i sin ny Skikkelse blive 25 m bred, hvoraf Kørebanen 10 m, Cyklesti paa begge Sider å 1,5 m og 2 Fortove å 6 m med Trærækker; Fortovene blev foreløbig grusede med

2 Rækker Fliser. Det blev nødvendigt at brække hele Vejen op, da det gamle Underlag ikke kunde bruges, men naturligvis kunde Stenene anvendes til Skærver. Den ny Stigning vilde blive 1 : 24, og det var saa meget, at man næppe kunde undgaa at brolægge Vejen; hvorvidt det skulde være stor Brolægning eller Chaussébrolægning vilde nærmest blive et Prisspørgsmaal, og man havde tænkt at udbyde Arbejdet med begge Slags Brolægning. Arbejdets Udførelse vilde medføre en Del Ulemper, da det sikkert blev nødvendigt at afspærre Vejen, ellers tog det alt for lang Tid. Man regnede med at faa Vejen færdig til December, men Vejret kunde selvfølgelig blive saaledes, at det trak længere ud. Taleren antog, at Amtsvejvæsenet vilde tillade en Afspærring af Vejen fra Hasle, saa Trafiken derfra kunde ledes til Silkeborgvej, men der boede jo enkelte ved Tværgaderne til Vi borgvej, og dem kunde man ikke helt spærre af for. Det var derfor ønskeligt at faa anlagt det manglende Stykke af Herningvej, hvilket ogsaa vilde være af Betydning derved, at man saa kunde spare det nederste Stykke af Viborgvej, indtil det havde sat sig tilstrækkeligt. Endeligt blev det nødvendigt at samarbejde med Belysningsvæsenet m. H. t. Behandlingen af det store Kabel, der fra Transformatorstationen førte ind til Byen.

Andr. Christensen spurgte, hvor meget Afgravningen og Opfyldningen vilde koste.

Stadsingeniøren: 2-3 Kr. pr. m³ eller ca. 70000 Kr.

Kjeld Sørensen ønskede at vide, hvor meget Vejen vilde tage fra Botanisk Have.

Stadsingeniøren svarede, at det højst blev 4 m i Bredden, men Beplantningen langs Haven maatte jo fjernes.

Formanden antog, at Forskønnelsesudvalget og Stadsgartneren kunde lave noget langt smukkere end den skidne Grøft, der nu fandtes langs Haven.

M. Brammer henstillede at anlægge en Nødtørftsanstalt i Nærheden af Botanisk Have, idet saa Anstalten paa Vesterbros Torv kunde nedlægges.

H. P. Salling spurgte, hvorledes man havde tænkt sig Færdselen ordnet forbi Ceres, saa længe Opfyldningen stod paa.

Stadsingeniøren antog, at man muligvis kunde holde Trafiken gaaende paa den ene Side af Vejen, men hvis det var umuligt, maatte man spærre Silkeborgvej fra Aabyhøj og lægge Færdselen over Frichs Bro.

Andr. Christensen mente, at hvis man skulde regne med en Betaling af ca. 3 Kr. pr. m³ for Afgravningen, kom man let op paa 100000 Kr., saa hvis det ikke var en tvingende Nødvendighed at forandre Stigningen, burde man maaske spare dette Beløb. Der fandtes lige saa stejle Veje mange andre Steder, og det vigtigste var at faa Vejen gjort bredere og ordentlig brolagt.

Formanden gjorde opmærksom paa, at Byraadet tidligere havde vedtaget en saadan Afgravning af Vejen, og en Del af de tilstødende Arealer var netop afgravet med denne Sænkning for Øje.

Vald. Pedersen bemærkede, at naar Stadsingeniøren havde anslaaet Udgiften til 2-3 Kr. pr. m³, kunde man ikke uden videre sige, at det blev 3 Kr. eller mere, det kunde lige saa godt blive 2,10 Kr. Ved Afgravningen kunde der tillige spares en Del paa Udgiften til Kloakanlægget.

A n d r. Christensen mente, at denne Vedtagelse om Afgravningen af Vejen maatte ligge forud for Talerens Byraadstid, men selv om det ikke var Tilfældet, havde man jo Lov til at forbedre sig og komme til en bedre Erkendelse. Hvis de 100000 Kr. kunde spares, vilde Taleren gerne være med dertil.

Formanden pegede paa, at denne Udgift ikke gik til Vejen alene, idet man samtidig fik et stort Areal gjort nyttebringende, som Kommunen kunde sælge som Byggegrunde.

A. Sneum takkede Stadsingeniøren for de givne Oplysninger og anbefalede Byraadet at tiltræde Forslaget Forhaabentlig kunde det paabegyndes inden alt for længe og derved afhjælpe en Del af Arbejdsløsheden.

Planen godkendtes.

Uddrag fra byrådsmødet den 21. februar 1924 - side 4

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 513-1923)

Indstilling angaaende Udredelse af Udgiften ved Reguleringen af Viborg Landevej.

Fra Forskønnelsesudvalget forelaa Erklæring om, at Reguleringen vilde medføre en Bekostning ved "Haven ved Vesterbro" paa ca. 10000 Kr.

Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse foreslaar, at Udgiften afholdes af Kontoen for Gadeanlæg Nord for Aaen.

Tiltraadt af Budgetudvalget.

Formanden forelagde Indstillingen.

P. Petersen fandt det rigtigt, at Vejene ind til Byen blev forbedrede, for de trængte i høj Grad dertil. Men saavidt Taleren vidste, kunde der kun faas svenske Brosten, og det vilde fordyre Arbejdet meget, naar man tog i Betragtning, hvorledes den danske Krone stod overfor den svenske. Det nyttede ikke stadig at raabe paa Sparsommelighed og Ophjælpning af Kronen, naar man vedblev at sende Pengene ud af Landet. Forskellige Autoriteter havde anbefalet at bruge Makadamisering med Asfalt i Stedet for Brolægning, idet det var billigere, om end ikke saa holdbart i det lange Løb; men det skulde kunne holde i 20 Aar, og hvis det var Tilfældet, vilde Taleren henstille til Udvalget at overveje dette. Ogsaa den foreslaaede Kloak var noget rigelig, idet den var beregnet til 1 m, og det var næppe nødvendigt i en Gade med saa stort Fald som her.

Vald. Pedersen svarede, at Udvalget havde overvejet det Spørgsmaal, om der fandtes noget, der kunde erstatte Brolægning. Forleden Dag havde Udvalget modtaget Tilbud paa svenske Sten, men de var saa dyre, at man var betænkelig derved, og man vilde i hvert Fald først forsøge andre Udveje. Men det saa mærkeligt ud, at der ikke kom Tilbud paa Sten fra Bornholm, for saavidt Taleren vidste, fik Stenbrudene der et stort Statstilskud, og saa burde de ogsaa give Tilbud. Hvad Kloaken angik, kunde maaske en mindre være tilstrækkelig i Øjeblikket, men man burde ogsaa tænke paa Fremtiden, og Gravearbejdet var jo det samme, enten Ledningen var lidt større eller mindre.

P. Petersen takkede for Svaret m. H. t. Brolægningen; men en mindre Kloak kunde dog nok blive noget billigere.

Formanden gjorde opmærksom paa, at Byraadet for flere Aar siden havde vedtaget, hvor store de forskellige Kloaker skulde være, idet det maatte rette sig efter, hvor stort et Areal de skulde afvande. Denne Plan var siden blevet fulgt, og det betalte sig vist i det lange Løb bedst.

Indstillingen vedtoges.

